

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 8 marca 2021 r.

BADK.DPK.133.170.2020 MK

P10-02/21	Data wpływu petycji 2 stycznia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 5 marca 2021 r.

KONSTYTUCJA RP

TEMAT

**OCHRONA ŻYCIA LUDZKIEGO
OD MOMENTU POCZĘCIA DO NATURALNEJ ŚMIERCI**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 38 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., celem zapewnienia każdemu człowiekowi prawnej ochrony życia na wszystkich jego etapach od momentu poczęcia do naturalnej śmierci.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji zaproponował, by art. 38 ustawy zasadniczej uzyskał brzmienie: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia od momentu poczęcia do naturalnej śmierci.”

Ponadto, wnoszący petycję złożył propozycję wyznaczenia trzymiesięcznego *vacatio legis* na dostosowanie obowiązującego ustawodawstwa do wprowadzonej ustawą zasadniczą zmiany.

W uzasadnieniu autor petycji, wskazał na „potrzebę wzmocnienia ochrony życia ludzkiego na wszystkich jego etapach, usztywnienie prawodawstwa zakazującego wszelkiej aborcji oraz eutanazji.”

W opinii wnoszącego petycję, rozszerzenie gwarancji konstytucyjnych dla poszanowania życia ludzkiego usunie prawne wątpliwości co do granic temporalnych ochrony prawnej życia ludzkiego, a także udaremni wszelkie próby liberalizacji prawa aborcyjnego na poziomie ustawowym. Ponadto, w pozytywny sposób wyróżni Polskę na tle innych państw w zakresie poszanowania prawa do życia przez władze państwowe.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 38 stanowi: Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.) w art. 1 stanowi, że prawo do życia podlega ochronie, w tym również w fazie prenatalnej w granicach określonych w ustawie.

Przerwanie ciąży może być dokonane (art. 4a ust. 1) wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej;
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże

prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu (przerwanie ciąży jest dopuszczalne do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej);

3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (jeżeli od początku ciąży nie upłynęło więcej niż 12 tygodni). Okoliczność stwierdza prokurator.

Do przerwania ciąży wymagana jest pisemna zgoda kobiety (art. 4a ust. 4):

– w przypadku osoby małoletniej lub kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie konieczna jest pisemna zgoda przedstawiciela ustawowego danej osoby.

Od małoletniej powyżej 13 roku życia wymagana jest również jej pisemna zgoda, natomiast gdy sprawa dotyczy małoletniej poniżej 13 roku życia niezbędna jest zgoda sądu opiekuńczego, a sama małoletnia ma prawo do wyrażenia własnej opinii.

– od kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie wymagana jest także jej zgoda, chyba że nie pozwala na to jej stan zdrowia psychicznego. W razie braku zgody przedstawiciela ustawowego do przerwania ciąży wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Senatu X kadencji wpłynęły kolejne petycje, których postulaty dotyczą zagadnienia prawnej ochrony życia, w tym:

– **petycja P10-105/20** z 23 października 2020 r. dotyczy zmiany art. 38 Konstytucji RP, celem utrzymania „kompromisu aborcyjnego”.

Autor petycji wniósł o oznaczenie obecnej treści art. 38 jako ust. 1 i dodanie ust. 2 w brzmieniu: „Przerwanie ciąży może nastąpić tylko, gdy: ciąża zagraża życiu matki albo poważnie zagraża jej zdrowiu; stwierdzono nieodwracalne, nieuleczalne i śmiertelne wady u płodu; ciąża była następstwem czynu zabronionego przez ustawę.”

Uzasadnieniem dla wprowadzenia postulowanych zmian jest utrzymanie tzw. „kompromisu aborcyjnego”, który zdaniem autora petycji został zachwiany przez orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. (sygn. akt K 1/20).

Przedmiotem kontroli konstytucyjnej była norma prawna wynikająca z art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, zgodnie z którym przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy „badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu”.

Trybunał orzekł, że art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży jest niezgodny z art. 38 w związku z art. 30 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

– **petycja P10-111/20** z 3 listopada 2020 r., dotycząca zmiany art. 38 i 68 Konstytucji RP w celu utrzymania „kompromisu aborcyjnego.”

Autor petycji wniósł o zmianę art. 38 i 68 Konstytucji RP celem „utrzymania pokoju społecznego, naruszonego przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego, uznający dopuszczalność aborcji z powodu dużego prawdopodobieństwa ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu.

W petycji postulowano nadanie nowej treści art. 38 w brzmieniu: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi od urodzenia prawną ochronę życia.” oraz w art. 68 dodanie ust. 3a o treści: „Każda osoba będąca w ciąży ma prawo do jej przerwania, gdy zagraża ona jej życiu lub zdrowiu, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego oraz gdy badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu. Ustawa może dopuścić przerwanie ciąży w innych przypadkach w jej pierwszych trzech miesiącach.”;

– **petycja P10-112/20** z 4 listopada 2020 r. dotycząca zmiany art. 38 Konstytucji RP w celu wprowadzenia ochrony prawnej płodu ludzkiego „po 12 tygodniu ciąży”.

Autor petycji zaproponował nadanie nowego brzmienia art. 38, przepis ma stanowić, że: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia. Płód ludzki będzie podlegał ochronie prawnej po upływie 12 tygodnia ciąży. Zakres ochrony płodu ludzkiego przed upływem 12 tygodnia ciąży określi ustawa”.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz